

VIRKSOMHETSRAPPORT 2023

Kvalitetskontrollutvalget

INNHOOLD:

1 Innledning	2
2 Kvalitetskontrollutvalget	2
3 Administrasjonen i Regnskap Norge	3
4 Kontrollører	3
5 Kontrollvirksomheten	4
6 Kontrollobjektene evaluering	13
7 Regnskap	15
8 Avslutning	15

1. Innledning

Kvalitetskontrollutvalgets virksomhet har vært gjennomført innenfor de rammer som følger av Retningslinjer for kvalitetskontroll av statsautoriserte regnskapsførere og regnskapsførerselskap, nedfelt i avtale mellom Finanstilsynet og Regnskap Norge.

Det ble for kontrollåret 2023 gjennomført i alt 296 kvalitetskontroller, fordelt på

- 233 ordinære kontroller, herav 40 etterkontroller, og
- 63 kontorkontroller av små virksomheter, herav 14 etterkontroller.

De ordinære kontrollene er gjennomført digitalt på teams, mens kontorkontrollene i hovedsak er dokumentbaserte.

2. Kvalitetskontrollutvalget

Kvalitetskontrollutvalget har i perioden hatt følgende sammensetning:

Leder:

- Astrid M. Dugstad Tveter, seksjonssjef Skattedirektoratet

Øvrige medlemmer:

- Sayed Zahir Nasir, statsautorisert regnskapsfører, manager, Sparebank 1 ForretningsPartner Østlandet AS
- Martine Aas Dale, statsautorisert regnskapsfører, SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS
- Per Hasselgård, statsautorisert regnskapsfører, prosjektleder Azets Insight AS
- Tom Peder Jakobsen, statsautorisert regnskapsfører, Agenda Økonomi AS

Utvalget har i perioden avholdt 7 møter (fysisk/digitalt).

3. Administrasjonen i Regnskap Norge

Fra administrasjonen har disse ressursene deltatt i kontrollarbeidet:

- Oksana Mikhalchuk, sekretær for kvalitetskontrollutvalget og ansvarlig for den praktiske administreringen av kontrollvirksomheten
- Grete Vistnes, Gry Anita Wangen og Hege Vikane, saksbehandling og faglige rådgivere.
- Bjørn Kienholz Bjercke, teknisk kvalitetskontrollsystemet.
- Svein Austheim, analyse.
- Hanne Opsahl, overordnet ansvarlig.

4. Kontrollører

Kontrollørkorpset har bestått av 30 kontrollører. Disse er:

Bosvik, Jan Øyvind	Ecit Services AS, Skjetten
Christensen, May Liz	DMC Regnskap AS, Drammen
Eriksen, Charlene Lindeland	Trac Accounting AS
Fredriksen, Ivar	Økoråd Hadsel AS, Stokmarknes
Gunnerud, Anne Nilsen	Los Regnskap AS, Sandvika
Hammersland, June	Primo Services AS, Bergen
Hansen, Frank	Aspia Nord AS, Melbu
Høilund, Mari Charlotte	M-Regnskap AS, Kløfta
Iversen, Anne Kari	Økonomiservice AS, Lakselv
Karlsen, Ranveig	Risteca Regnskap AS, Godvik
Klette, Per	Sparebank1 Forretningspartner Østlandet AS
Lysaker, Kristin	Abacus Økonomitjenester AS, Mysen
Løberg, Stein	Advice Consulting Group AS, Skien
Monsen, Espen Osvold	Agenda Økonomi AS, Mjølkeråen
Motzfeldt, Ole Peter	Motzfeldt Regnskap AS, Drammen
Moosa, Ali Rashid	M&N Regnskap DA, Oslo
Myhre, Christina	Hægland & Svanberg AS, Oslo ¹
Olsen, Karine	Siffer Økonomi AS, Halden
Pettersen, Beathe	Regnskap og Rådgivning Alta AS, Alta
Ree, Tove Skjørli	Knif Regnskap AS, Knarrvik
Røed, Nils	Nira's Dataregnskap AS, Sandvika
Rønningen, Ola	Azets Indight AS, Ålesund
Sandvold, Anita Beate	Iakta AS Lillehammer, Brøttum
Sidhu, Jaspeet Singh	Data Regnskapstjeneste, Oslo
Smetbak, Birgitte Svensrud	Account Regnskap AS, Vikersund
Stakland, Thorleif	Tveit Regnskap AS, Haugesund
Svanberg, Christer	Hægland & Svanberg AS, Oslo
Sønnervik, Irene M.	IMS Regnskap AS, Førde
Valentinsen, Liv	Valid Regnskap, Haslum
Verulidze, Ekaterina	BHR Finans og Regnskap AS, Sandnes

Espen Osvold Monsen, Ranveig Karlsen, Anita Beate Sandvold, Birgitte Svensrud Smetbak og Christina Myhre ble tatt opp som nye kontrollører. For disse ble det gjennomført halvdags opplæringsamling våren 2023. Her ble gjennomgang og innføring i kontrolloppdraget vektlagt. De nye er også med på kontroll sammen med en erfaren kontrollør før de gjennomfører kontroll selv, i tillegg til at den samme erfarne kontrolløren er bisitter på den første egne kontrollen. Det siste er nytt fra 2023 for å trygge kvalitet i kontrolloppdraget.

---

¹ Oppstart i 2024.

Alle kontrollørene gjennomførte to dagers fysisk opplæringsamling i august 2023. Foruten kontrollprosessen og generell kontrollmetodikk, hadde årets samling fokus på nytt kontrollskjema, og de nye sentrale kravene i regnskapsførerloven og god regnskapsføringsskikk. Dette gjaldt særlig kravet om forsvarlig kvalitetsstyring og forventninger til implementeringen hos regnskapsforetakene. Andre fokusområder var hvitvaskingsregelverket, risikostyring og krav til oppdragsdokumentasjon. Læringsformen på samlingen er en blanding av faglige innlegg og trening ved hjelp av case og oppgaver. Viktigheten av gode kontrollrapporter blir understreket.

Finanstilsynet, ved Bernt Jan Aaland, deltok med innlegg om fokusområder og erfaringer fra egen kontrollvirksomhet.

4.1 Honorar

Kontrollørene honoreres med et fast beløp per kontroll. I 2023 har honoraret vært 17.190 kroner (18T) for ordinære kontroller (herunder etterkontroller), og 9.550 (10T) for kontorkontroller. For sistnevntes del inkluderer dette etterbetaling av 2T som følge av mer omfattende kontrolltid på grunn av nytt skjema og ny oppsummeringssamtale (jf. punkt 5.2).

I tillegg honoreres det for deltagelse på kontrollørsamling, samt eventuelle andre obligatoriske møter det inviteres til.

5. Kontrollvirksomheten

5.1 Generelt

Utvelgelse av kontrollobjekter skjer iht. avtale om kvalitetskontroll mellom Regnskap Norge og Finanstilsynet. Dette innebærer at kvalitetskontroll av statsautoriserte regnskapsførere og regnskapselskaper gjennomføres minst hvert syvende år. Kontrollutvelgelsen skjer på foretaksnivå blant Regnskap Norges medlemmer. Kontrollen inkluderer foretakets statsautoriserte regnskapsførere, også de som på kontrolltidspunktet ikke er personlige medlemmer av Regnskap Norge, men som er ansatt i medlemsforetak.

Regnskapsforetak med avdelinger kontrolleres samlet (nytt fra 2023). Når foretaket trekkes ut for kontroll gjennomføres foretakskontrollen sentralt, med oppdragskontroller på et utplukk av oppdragsansvarlige og avdelinger. I konsern skjer uttrekk og gjennomføring av kontrollen per juridiske enhet, likt som for alle andre. Regnskap Norge er i dialog med Finanstilsynet om muligheten for samlet konsernkontroll, og hvilke vilkår som i tilfelle må være på plass.

I noen grad gjennomføres kontroller med andre utgangspunkt, jf. Reglement for kvalitetskontroll § 2-2. Dette kan for eksempel være etter henvendelse fra Disiplinærutvalget eller på bakgrunn av signaler/varsler fra andre.

Kontrollene gjennomføres i samsvar med plan som for hvert år blir godkjent av Finanstilsynet, og omfatter foretaket og et antall tilfeldig utvalgte oppdrag. Vurderingene skal dekke:

- Om driften av regnskapsforetaket og regnskapsføringen er i samsvar med regnskapsførerloven god regnskapsføringsskikk
- Regnskapsførers etterutdanning
- Økonomiske forhold
- Regnskapsforetakets system for risikostyring og intern kontroll
- Oppfyllelse av regnskapsførers plikter etter hvitvaskingsloven med tilhørende forskrift
- Om regnskapsfører og regnskapsforetaket oppfyller relevante etiske retningslinjer

Hver enkelt kontroll dokumenteres i en skriftlig rapport.

Figur: Kontrollprosessen

For regnskapsforetak med inntil ett årsverk og/eller omsetning lavere enn 1 MNOK, gjennomføres det normalt en forenklet kontroll (kalt kontorkontroll) som hovedsakelig skjer dokumentbasert. Det innebærer at kontrollobjektet besvarer kontrollskjema og sender inn nærmere angitt dokumentasjon for vurdering. Nytt fra 2023 er at dokumentkontrollen følges opp med en oppsummeringssamtale med kontrolløren (se nærmere omtale under punkt 5.2).

Resultatet av de gjennomførte kontrollene faller i en av følgende kategorier:

- Godkjent – ikke behov for oppfølging.
- Begrenset oppfølging – innen en gitt frist må den kontrollerte gi skriftlig tilbakemelding angående nærmere angitte forhold som pålegges utbedret. Når dette er dokumentert utbedret blir kontrollen godkjent.
- Etterkontroll – ny full kontroll som normalt gjennomføres påfølgende år.
- Begrenset etterkontroll – ny kontroll, men avgrenset til enkelte områder (ny vedtaksmulighet fra 2023, se nærmere omtale under punkt 5.2).

Der etterkontrollen ikke blir godkjent, sendes saken til foreningens Disiplinærutvalg for vurdering av medlemskap og eventuell rapportering til Finanstilsynet. Rapportering til Finanstilsynet skjer i samsvar med retningslinjene for kontroll samarbeid, dvs. dersom det i forbindelse med kontrollen avdekkes forhold som kan gi grunnlag for vedtak om tilbakekall av godkjenningen som regnskapsforetak og/eller statsautorisert regnskapsfører.

5.2 Forbedringer / endringer i kontrollopplegget

I 2023 er det gjennomført endringer for å tilpasse kontrollen til nye krav i regnskapsførerloven, samt generell videreutvikling og prosessforbedring. Endringene gjelder:

Tilpasning av kontrollskjemaene til ny lov og god regnskapsføringskikk

Det er to skjemaer, ett som gjelder foretaket som sådan og som kontrollobjektene skal fylle ut i forkant av kontrolldagen, og ett som brukes under oppdragskontrollen. I tillegg til de materielle tilpasningene er skjemaet for foretakskontrollen betydelig omstrukturert, og det er lagt inn regelverksveiledning til hvert av kontrollområdene. De enkelte kontrollspørsmålene har fått fullstendige kildehenvisninger. Foruten den nevnte veiledningen som både kontrollobjekt og kontrollør har tilgang til, er skjemaet også stedvis utypet med egen veiledning særskilt for kontrollørene. Målet er forbedret vurdering og rapportskrivning, i tillegg til å forsterke likebehandling.

Informasjonsmøte

Som nytt tilbud ble det i juni 2023 gjennomført et eget digitalt informasjonsmøte for kontrollobjektene. Møtet samlet mer enn 300 deltakere. Sendingen er etterpå gjort tilgjengelig i opptak. Formålet er å gi bedre informasjon om kontrollprosessen og de forventningene som stilles, slik at kontrollobjektet er mest mulig forberedt på det som kommer.

Opplæring nye kontrollører

Kontrollørens kompetanse og egnethet er en kritisk faktor. Alle nye kontrollører gjennomgår en kvalifiseringsprosess før de blir valgt. I tillegg til eget info-møte og deltagelse på den ordinære kontrollørsamlingen (opplæring alle kontrollører), er det også prosedyre at de tildeles en erfaren kontrollør som mentor og deltar på en av deres kontroller før de startet opp selv. Fra 2023 er det i tillegg innført at nye kontrollører har med seg mentor på sin første selvstendige kontroll, for å kunne få hjelp og tilbakemeldinger på gjennomføringen. Dette skal bidra til ytterligere dyktiggjøring og trygghet for kvalitet i kontrollen.

Regnskapselskap med flere avdelinger

Kontrollen av regnskapselskap med flere avdelinger er sentralisert. Det innebærer at kontrollen gjennomføres for selskapet samlet innenfor syvårssyklusen, i stedet for uttrekk og kontroll på hver av deres avdelinger for seg. Endringen følger av mer risikobasert tilnærming, med aksept fra Finanstilsynet.

Kontorkontrollene (forenklet kontroll) – innføring av oppsummeringssamtale

Som det fremgår av punkt 5.1 gjennomføres det en forenklet kontroll av de minste regnskapsforetakene, kalt kontorkontroll. Bakgrunnen for dette er risikobasert. Mens kontorkontrollen tidligere har vært rent dokumentbasert, ble det fra 2023 innført en oppsummeringssamtale med kontrollør for å bedre kontrollopplevelsen og rettssikkerheten generelt.

Begrenset etterkontroll innført som ny vedtaksmulighet

Begrenset etterkontroll innebærer at det bare er enkelte kontrollområder som kontrolleres på nytt, typisk på hvitvasking og/eller risikostyring. Dette er en ny vedtaksmulighet fra 2023, avklart med Finanstilsynet.

Kvalitetskontrollsystemet

Det er gjennomført enkelte forbedringer i systemløsningen som effektiviserer administrasjonen internt.

5.3 Antall gjennomførte kontroller

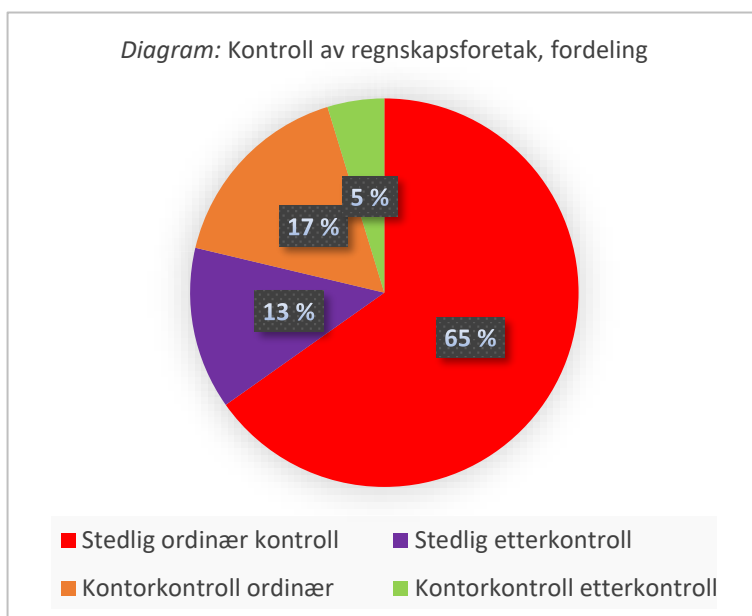
I 2023 er det gjennomført kontroller av i alt 296 regnskapsforetak, som er 33 flere enn året før. Kontrollene fordeler seg på:

- 233 stedlige kontroller, herav 33 etterkontroller, og
- 63 kontorkontroller, herav 14 etterkontroller.

Etterkontrollene – totalt 53 – er oppfølging (ny kontroll) av ikke godkjente kontroller i 2022.

De stedlige kontrollene har omfattet 886 personer, mot 881 i 2022.

Diagram: Kontroll av regnskapsforetak, fordeling

De 296 gjennomførte kontrollene utgikk av i alt 350 planlagte kontroller. Differansen på 54 mellom planlagte og faktisk gjennomførte kontroller skyldes i hovedsak at:

- Virksomheten er under avvikling
- Virksomheten er under omorganisering/fusjonering
- Finanstilsynet har gjennomført tilsyn

Tabell: Oversikt over antall gjennomførte kontroller siste fem år

	Stedlige kontroller			Kontorkontroller		
	Ordinære	Etterkontroller	Sum	Ordinære	Etterkontroller ²	Sum
2023	193	40	233	49	14	63
2022	187	33	220	29	14	43
2021	226	27	253	39	7	46
2020	228	26	254	33		33
2019	258	35	293	24		24

5.4 Fokusområder

I samsvar med Retningslinjer for kvalitetskontrollen har kontrollene hatt som mål å se etter at regnskapsvirksomheten drives forsvarlig og at regnskapsføringen utføres i samsvar med regnskapsførerloven, -forskriften og god regnskapsføringskikk (GRFS).

Ny regnskapsførerlov og GRFS trådte i kraft fra 2023 og ble lagt til grunn under kontrollene. Som følge av kort tid mellom lovvedtaket og ikrafttredelse anerkjente Finanstilsynet at regnskapsforetakene trenger tid til å få de nye kravene på plass, særlig hva gjelder det nye kravet om forsvarlig kvalitetsstyring. I praksis innebar det en forventning om at det så snart som mulig måtte utarbeides en implementeringsplan, slik at lovkravene fullt ut er oppfylt senest innen utgangen av 2023. Under kontrollene var det fokus på at foretakene hadde kommet i gang med å tilpasse seg nye krav, og at implementeringsplanen var tilstrekkelig på plass.

Et særlig fokusområde har som tidligere år også vært etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket.

5.5 Kontrollresultater

5.5.1 Stedlige kontroller

De ordinære stedlige kontrollene kommer ut med et svakere resultat i 2023 enn året før (71% av regnskapsforetakene er godkjent mot 76% i 2022), mens resultatene fra etterkontrollen er noe forbedret (75% godkjent mot 73% i 2022).

Samlet godkjent-prosent for stedlige kontroller gjennomført i 2023 (både ordinære og etterkontroller inkludert) er 72% mot 75% i 2022.

Av de ordinære kontrollene som har fått vedtak om etterkontroll er det 4% som får begrenset etterkontroll³, mens 25% får ny full kontroll.

² For 2020 og tidligere ble ikke godkjente kontorkontroller fulgt opp av administrasjonen i stedet for gjennom prosess med ny kontroll.

³ Ny vedtaksmulighet fra 2023, se under punkt 5.2.

Tabell: Resultater stedlige kontroller 2023

	Ordinære kontroller				Etterkontroller			
	Foretak	%	Personer	%	Foretak	%	Personer	%
Godkjent	137	71	638	81	30	75	81	82
Begrenset etterkontroll	8	4	34	4	-	-	-	-
Etterkontroll*	48	25	115	15	-	-	-	-
Ikke godkjent**	-	-	-	-	10	25	18	18
Sum	193	100	787	100	40	100	99	100

* Kontrollen har avdekket mangler og det gjennomføres ny kontroll påfølgende år.

** Kontrollen er ikke bestått og saken oversendes til RNs disiplinærutvalg som vurderer medlemskap og rapportering til Finanstilsynet.

Av de 137 foretakene som har fått godkjent ordinær kontroll, er det 54% som har fått det etter begrenset oppfølging. Blant etterkontrollene er andelen 60%.

Én sak er sendt direkte til Disiplinærutvalget etter ordinær kontroll.

De nærmeste årene før 2022 lå godkjent-andelen på ordinære kontroller nokså jevnt på 85%. At resultatene har vært svakere siste to år forklarer seg spesielt i skjerpet vurdering på hvitvaskingsområdet, i tråd med Finanstilsynets hvitvaskingstilsyn. Tallene kan med andre ord ikke leses som at kvaliteten for øvrig er redusert. Snarere er det positiv utvikling på flere parametere. De utfordringene som kontrollene har avdekket på hvitvaskingsområdet er et klart signal om at tiltakene for å sikre etterlevelse må fortsette med uforminsket styrke, gjennom målrettet informasjon og opplæring, i tillegg til videreutvikling av hjelpemidlene i KS Komplet.

Diagram: Kontrollresultater ordinære stedlige kontroller siste fem år

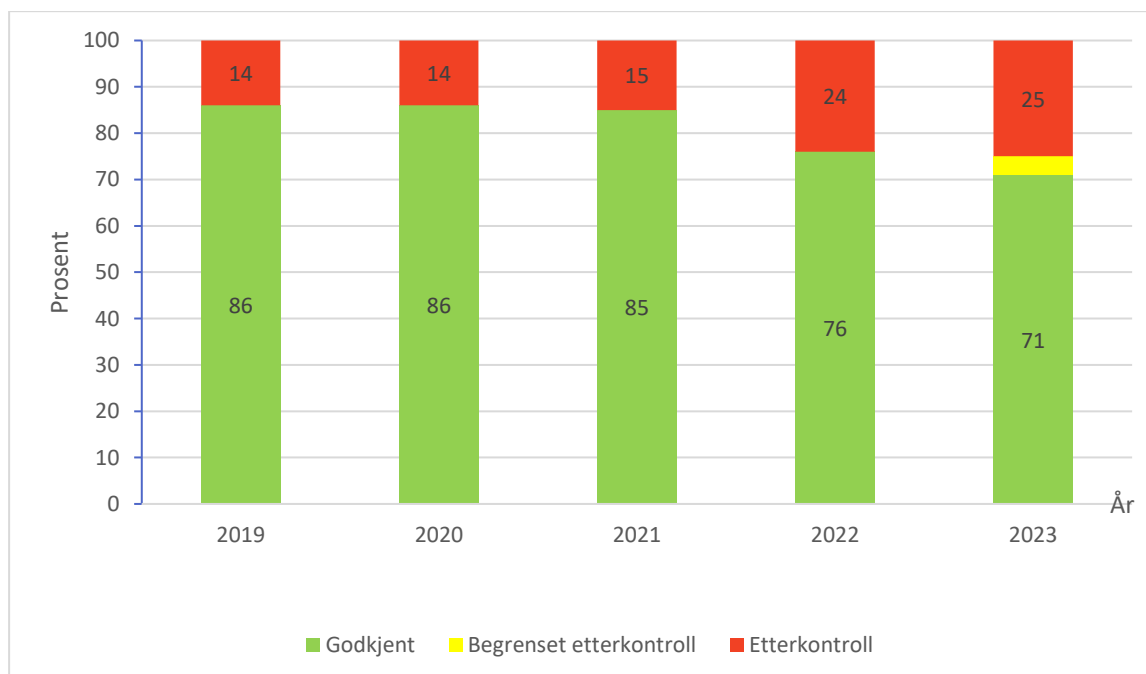
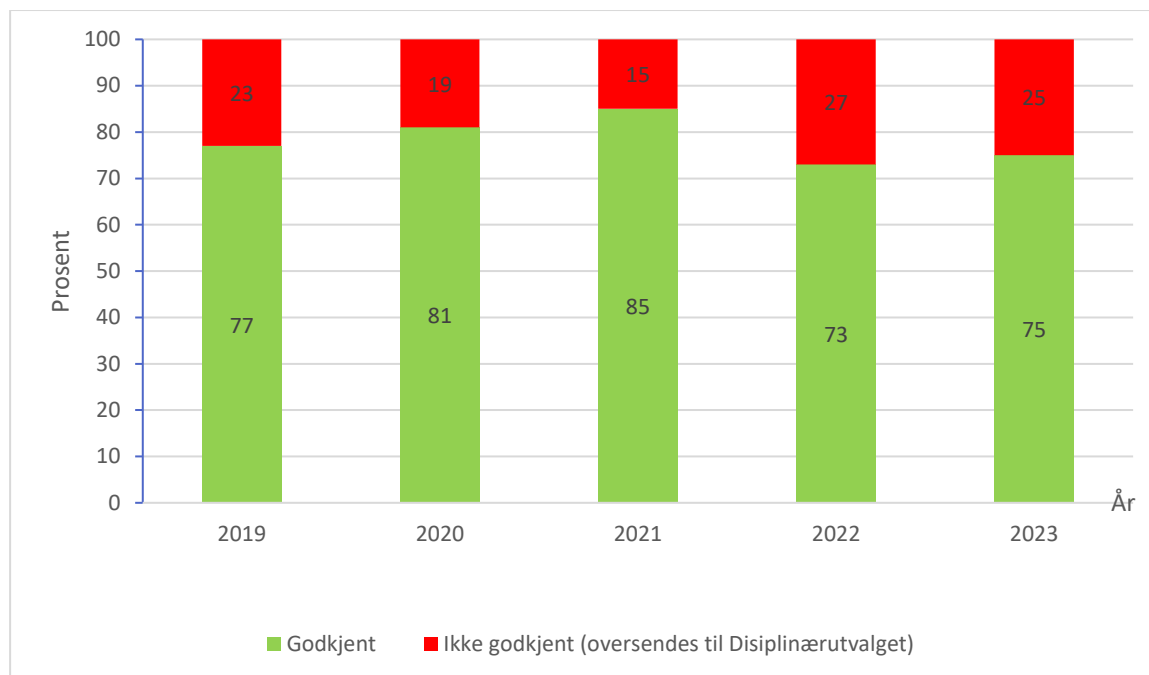

Diagram: Kontrollresultater stedlige etterkontroller siste fem år

5.5.2 Stedlige kontroller – resultat per kontrollpulje

Et regnskapsforetak som ikke får godkjent i første ordinære kontroll får etterkontroll året etter, hvor forventningen er at foretaket bruker tiden til å utbedre mangler og videreutvikle kvaliteten i virksomheten. Det er dermed interessant å se på hvor mange i hver enkelt kontrollpulje som samlet sett består kontrollen over de to årene. Resultatene viser at av de regnskapsforetakene som ble tatt ut for ordinær kontroll i 2022, går så mange som **94,5%⁴** ut av kontrollen med godkjent karakter. Dette forteller at ordningen ikke bare har kontrollverdi i seg selv, men at den like mye bidrar til et betydelig og varig kvalitetsløft i bransjen som sådan. Gjennom kontrollens løp overføres det utvilsomt mye god veiledningshjelp, som foretakene kan ta nytte av og bygge videre på. Dette støtter opp om foreningens formål om å fremme medlemmenes og regnskapsbransjens interesser gjennom blant annet å sikre høy kompetanse, kvalitet og etisk standard hos medlemmene.

“ 94,5% av foretakene gikk ut av kontrollen med godkjent ”

Tabell: Godkjent-andel per kontrollpulje samlet etter ordinær kontroll og etterkontroll

2022	2021	2020	2019	2018
94,5%	96%	98,2%	97,9%	96,4%

5.5.3 Kontorkontroller

For kontrollen av de aller minste foretakene (inntil ett årsverk og/eller 1 MNOK) er resultatene svakere. Samtidig er det en markant forbedring fra tidligere år. Andelen som har fått godkjent etter ordinær kontroll er 61% mot 39% året før. For dem som har hatt etterkontroll er godkjent-andelen 79% mens den var 33% i 2022.

⁴ Grunnlaget er korrigert for en håndfull kontroller som har utgått før gjennomføring av etterkontroll som følge av utmelding, avvikling av virksomhet e.l.

Det er ingen gitt forklaringsfaktor for forbedringen. En sannsynlig sammenheng kan imidlertid være den nye oppsummeringssamtalen med kontrolløren (jf. punkt 5.2). Samtalen bidrar til at kontrollobjektet kan utfylle og forklare seg nærmere, eventuelt også bringe et forhold i orden, som gir et enda bredere grunnlag å vurdere de faktiske forholdene i foretaket på. Tidligere skjedde dette ved kontrollobjektets skriftlige kommentarer til kontrollrapporten.

Selv om årets resultater er bedre enn tidligere, gir de fortsatt bud om at det er mer krevende å oppfylle kravene som liten. Dette inkluderer oppfølging av kravene etter hvitvaskingsloven. For de små oppfattes dette regelverket som uforholdsmessig omfattende sett hen til omfanget av virksomheten og kundene de har. Ikke desto mindre gjelder regelverket likt for alle, og må ivaretas uavhengig av størrelse. Når det gjelder ny regnskapsførerlov og GRFS legges det derimot opp til at kvalitetsstyringen skal tilpasses omfanget av og kompleksiteten i virksomheten. Det blir interessant å se i hvilken grad dette vil gi utslag på resultatene fremover.

Tabell: Resultater kontorkontroller 2023

	Ordinære kontroller		Etterkontroller	
	Foretak	%	Foretak	%
Godkjent	30	61	11	79
Begrenset etterkontroll	0	0	-	-
Etterkontroll*	19	39	-	-
Ikke godkjent**	-	-	3	21
Sum	49	100	14	100

* Kontrollen har avdekket mangler og det gjennomføres ny kontroll påfølgende år.

** Kontrollen er ikke bestått og saken oversendes til RNs disiplinærutvalg som vurderer medlemskap og rapportering til Finanstilsynet.

5.6 Type feil og mangler, analyse av kontrollresultater

Skjemaet for *foretakskontrollen* besto i 2023 av tolv kontrollområder med til sammen 56 kontrollspørsmål. Analysen tar utgangspunkt i kontrollørens vurdering av de ulike sjekkpunktene samt totalvurderingen av hvert kontrollområde. Siden skjemaet er nytt er det vanskelig å gi en direkte sammenligning med fjoråret. Det er derfor ikke gjort noen slik analyse. Helt overordnet kan vi likevel si at problemområdene er gjenkjennbare.

Oppfølging av hvitvaskingsregelverket er området med flest mangler både blant regnskapsforetak som har hatt stedlig kontroll og de som har hatt kontorkontroll. De underliggende kontrollpunktene som utpeker seg med flest mangler er

- Mangelfull hvitvaskingsrutine og/eller oppdatering av kundetiltak (kontrollpunkt 14.3)
- Ikke tilfredsstillende virksomhetsinnrettet risikovurdering (kontrollpunkt 14.2)

Analysen viser også at oppfølgingen av hvitvaskingsregelverket er den enkeltstående mest utslagsgivende faktoren for om kontrollen blir godkjent. Det er med andre ord ekstra viktig å ha fokus på å øke kunnskapen og forståelsen på dette området, og på riktig bruk av hvitvaskingsmalene i KS Komplet.

For regnskapsforetak med stedlig kontroll kommer *Utførelse av regnskapsoppdrag og Utkontraktering av virksomhet* også på pallen. De underliggende kontrollpunktene med flest mangler er

- Utførelse av regnskapsoppdrag: Mangelfulle rutiner for overordnet kvalitetskontroll på oppdraget (kontrollpunkt 11.5), og mangelfulle rutiner/retningslinjer rundt vurdering av oppdragsgivers interne rutiner (kontrollpunkt 11.3)
- Utkontraktering: Manglende eller mangelfull utkontrakteringsoversikt (kontrollpunkt 5.2), og manglende klausul i utkontrakteringsavtalen om regnskapsforetakets rett til innsyn og kontroll med den utkontrakterte virksomheten og/eller at Finanstilsynet har tilgang til opplysninger (kontrollpunkt 5.3)

Bildet er langt på vei det samme blant regnskapsforetak som har hatt kontorkontroll, men *Personvern og IT-sikkerhet og beredskap* er på tilnærmet samme poengsum som *Utførelse av regnskapsoppdrag* og *Utkontraktering*.

På motsatt ende av skalaen finner vi *Forhold i regnskapsforetaket og Konfidensialitet og taushetsplikt*, med færrest avvik.

Oversikt: Rangering kontrollområder og kontrollpunkter med flest mangler

Oppfølging av hvitvaskingsregelverket	1
Utkontraktering av virksomhet	2
Utførelse av regnskapsoppdrag	2
Personvern	4
IT-sikkerhet og beredskap	5
Risikostyring og internkontroll	6
Implementering av ny regnskapsførerlov og GRFS samt kvalitetsstyring	7
Kapasitet og kompetanse	8
Etablering, forberedelse og fortsettelse av regnskapsoppdrag	9
Oppdragsdokumentasjon	10
Forhold i regnskapsbedriften	11
Konfidensialitet og taushetsplikt	12

De 10 underliggende kontrollpunktene med flest mangler, rangert:

- 14.3: Vurder om regnskapsforetakets hvitvaskingsrutine fremstår som tilfredsstillende, og om kundetiltak (opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil) holdes oppdatert.
- 14.2: Vurder om regnskapsforetakets virksomhetsinnrettede risikovurdering fremstår som tilfredsstillende.
- 11.5: Vurder om regnskapsforetaket har tilfredsstillende rutiner for overordnet kvalitetskontroll på oppdraget.
- 5.2: Kontroller at regnskapsforetaket har dokumentasjon på oppdatert oversikt over sine utkontrakteringsavtaler, og at oversikten inneholder de opplysninger som er angitt i forskrift om meldeplikt ved utkontraktering av virksomhet § 4 første ledd.
- 11.3: Vurder om regnskapsforetaket har tilfredsstillende rutiner/retningslinjer rundt vurdering av oppdragsgivers interne rutiner.
- 7.1: Kontroller at regnskapsforetaket har foretatt kartlegging og risikovurdering av de personopplysninger og behandlingsaktiviteter foretaket håndterer.
- 14.5: Vurder regnskapsforetakets system for å fange opp mistenkelige transaksjoner etter hvitvaskingsregelverket.
- 7.4: Vurder om foretaket har tilfredsstillende rutiner og systemer for sletting av personopplysninger.
- 5.3: Kontroller at det er nedfelt i avtalen at regnskapsforetaket har rett til innsyn og kontroll med den utkontrakterte virksomheten, og at Finanstilsynet har tilgang til opplysninger fra og tilsyn med virksomheten.
- 6.1: Se etter at IT-risikoen er vurdert i den årlige vurderingen, og at vurderingen fremstår som tilfredsstillende.

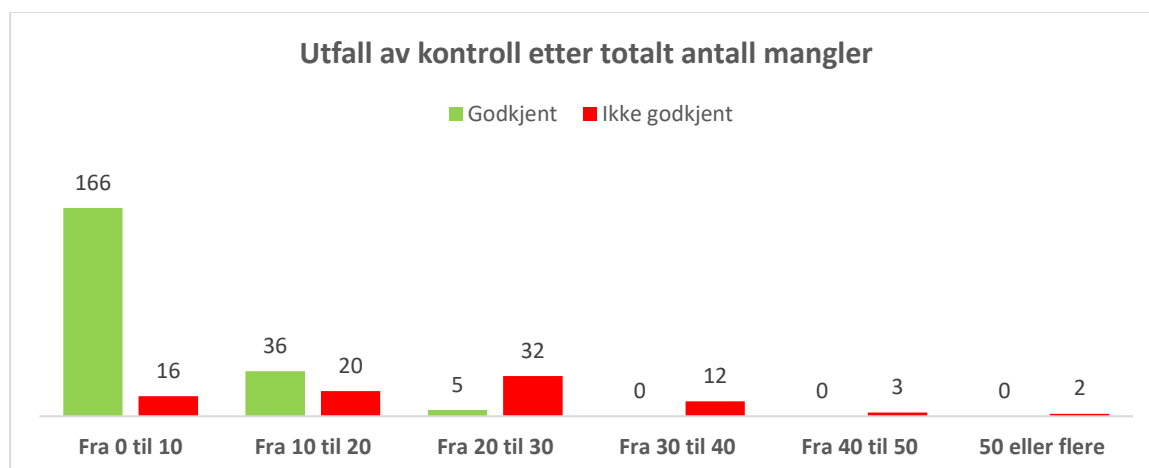
For oppdragskontrollens del ble det gjennomført 795 av dem i 2023. Det innebærer i snitt 4,4 oppdragskontroller per stedlig kontroll. Rangeringen her er:

Oppdragsdokumentasjon	1
Årsregnskap forrige år	2
Regnskap inneværende år	3

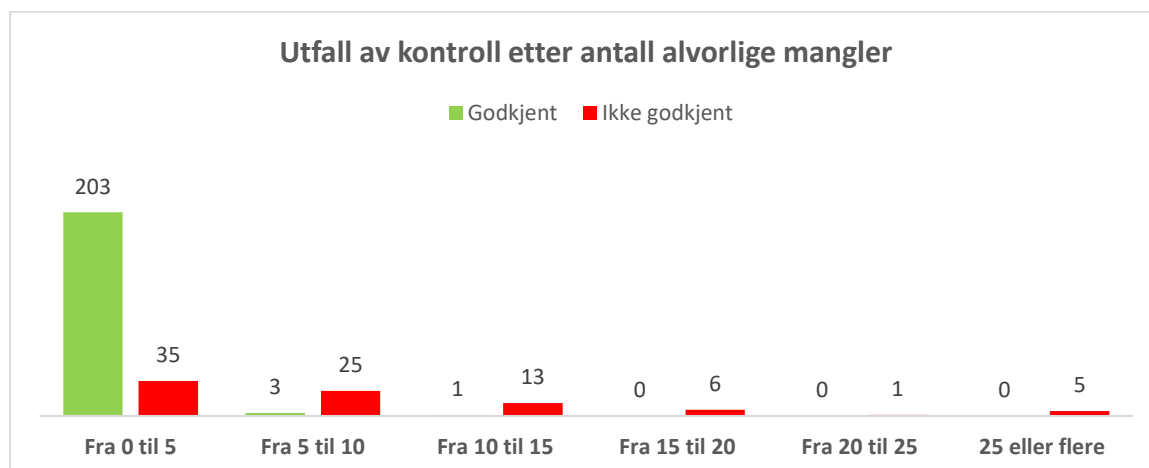
De 10 underliggende kontrollpunktene med flest mangler, rangert:

- 1.6: Kontroller at det foreligger dokumentasjon av utført kvalitetssikring på oppdragsnivå.
- 1.7: Kontroller at det foreligger dokumentasjon for utført kundetiltak og løpende oppfølging av kundeforhold knyttet til hvitvasking og at den er tilfredsstillende.
- 1.5: Kontroller at de av oppdragsgivers interne rutiner som er sentrale for oppdragsutførelsen blir gjennomgått og vurdert.
- 1.2: Kontroller at oppdragsavtalen og nødvendige vedlegg (databehandleravtale, Altinnfullmakt, bank-/betalingsfullmakt og andre vedlegg som ivaretar spesielle forhold) er fullstendig og i samsvar med de oppgaver som reelt sett utføres for kunden.
- 3.4: Kontroller at de periodiske regnskapsrapportene inneholder skriftlige kommentarer vedrørende vesentlige forutsetninger som rapporten bygger på, og som regnskapsfører ikke kan forvente at kunden er oppmerksom på, eksempelvis om det er foretatt periodiseringer og avskrivninger. Vurder også om behovet for eventuelle andre kommentarer som er viktig informasjon for kunden er dekket, eksempelvis knyttet til eventuell negativ utvikling i egenkapital, likviditet og/eller inntjening.
- 3.2: Vurder om reglene for spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering blir ivaretatt.
- 2.2: Kontroller at det foreligger dokumentasjon for alle balanseposter (med mindre de er ubetydelige) og vesentlige resultatkontoer.
- 3.3: Kontroller at det utarbeides periodiske regnskapsrapporter til kunden i samsvar med den frekvens som følger av oppdragsavtalen.
- 1.1: Vurder kvaliteten på oppdragsdokumentasjonen på oppdraget, herunder at det er oversiktlig og strukturert (jf. regnskapsforetakets system for oppdragsdokumentasjon) og at pliktig innhold faktisk foreligger. (Se bort fra hvitvaskingsdokumentasjon her, det kontrolleres i eget punkt 1.7.)
- 3.6: Etterspør om det i utføringen av regnskapsoppdraget er avdekket brudd på lovkrav. Hvis ja, kontroller at bruddene er rapportert til kunden. Vesentlige brudd skal være rapportert skriftlig.

Vi ser videre at det er en positiv korrelasjon mellom antall mangler per kontrollobjekt og utfallet av kontrollen. Dette er illustrert i diagrammet nedenfor. For eksempel er det blant regnskapsforetak med inntil ti registrerte mangler 166 som får godkjent og kun 16 som får ny kontroll (dvs. ikke godkjent).

Dersom vi gjennomfører samme analyse, men kun ser på antall *alvorlige* mangler, blir resultatet som følger.

Diagrammet viser at majoriteten av de som får inntil fem alvorlige mangler får godkjent, og samtlige av de som får 15 eller flere alvorlige mangler får ikke godkjent. Det synes altså å være bedre samvariasjon mellom antall alvorlige mangler og utfallet av kontrollen.

De som består kontrollen har i snitt 0,5 alvorlige mangler, mens de som ikke består har i snitt 8 alvorlige mangler.

6. Kontrollobjektene evaluering

I etterkant av kontrollene går det ut en spørreundersøkelse til de kontrollerte om hvordan de har opplevd kontrollen og prosessen rundt. Nytt i år er at undersøkelsen ikke bare har gått til de regnskapsforetakene som har hatt stedlig kontroll, men også til dem hvor det er utført kontorkontroll.

Undersøkelsen er stort sett lik, men med enkelte spørsmål tilpasset gruppene. Videre er årets undersøkelse utøkt med spørsmål om det nyinnførte informasjonsmøtet som ble avholdt i juni, og det er gjort noen justeringer i spørsmålene som følge av nytt kontrollskjema.

Dette i sum gjør at evalueringen ikke fullt ut er sammenlignbar med forrige års evaluering, men der det er likt er det gjengitt sammenlignbar score (gjelder for de stedlige kontrollene).

Det er 145 kontrollobjekter som har svart på hele eller deler av undersøkelsen. Dette gir en responsrate på 49%.

Resultatene fra undersøkelsen viser at scoren fra de stedlig kontrollerte er gjennomgående gode, og ligger på noenlunde samme nivå som tidligere år.

Området med høyest score gjelder vurdering av kontrollørene, det er veldig bra. Unntak er forhåndsinformasjon fra kontrollør ved kontorkontroll, hvor scoren er nede på 4,3. Har med andre ord et forbedringspotensiale.

De kontorkontrollerte er mer fornøyd med digital gjennomføring og teams som samhandlingsverktøy enn de stedlig kontrollerte. Dette antas å ha sammenheng med at den materielle kontrollen i hovedsak er dokumentbasert.

Utbytte av informasjonsmøtet ligger lavere enn forventet. Antatte årsaker:

- Kontrollobjektene kan ha trodd at det ville ha mer faglig innhold. Det er imidlertid ikke hovedhensikten, i stedet er det å gi praktisk informasjon om kontrollordningen og prosessen fremover samt en kort oversikt over de områdene som kontrolleres. Faglig opplæring tilbys i eget kurs «Forberedelse til kvalitetskontrollen». *Tiltak:* Forventningsavklare (være tydeligere på formål) samt evaluere innhold og form.
- Begge kontrollmetodene ble dekket i samme informasjonsmøte. Kan forklare den lavere scoren fra dem med kontorkontroll fordi deler av informasjonen ikke var relevant for dem. *Tiltak:* Vurdere separate møter (kost/nytte betraktning).

Samtidig får forhåndsinformasjon fra Regnskap Norge god score fra de stedlig kontrollerte, og som informasjonsmøtet bidrar til. Det scores litt lavere fra de kontorkontrollerte, men fortsatt akseptabelt.

De kontorkontrollerte gir lavere score på kontrollskjemaet enn de stedlig kontrollerte. Kommentarer tilsier at de oppfatter det for som omfattende i tillegg til at enkelte spørsmål ikke er tilpasset dem. Det skyldes at kontrollsystemet ikke har tillatt differensierte skjemaer. Det jobbes med å få til for kontrollsessongen 2024 (se punkt 8).

Resultatene vist i tabellen nedenfor er «as is». For eksempel er det ikke analysert om det er noen korrelasjon mellom score og resultat av kontrollen (godkjent / ikke godkjent).

Tabell: Evalueringsresultater kontrollobjektene for 2023, med resultatene for 2022 i parentes

Informasjonskvalitet	Stedlig kontroll	Kontorkontroll
Forhåndsinformasjon fra Regnskap Norge	5,1 (5,0)	4,7
Forhåndsinformasjon fra kontrolløren	5,2 (5,3)	4,3
Informasjonsmøtet		
Andel som deltok på informasjonsmøtet	65%	75%
Blant dem som deltok: Gjennomføring og nytte av informasjonsmøtet	4,7	4,0
Kontrollskjemaet		
Veiledningsteksten til spørsmålene	4,8	4,6
Spørsmålene som skulle besvares i forkant av kontrollen	4,9 (5,0)	4,3
Spørsmålene under oppdragskontrollen	4,9	IA
Vurdering av kontrollør		
Oppsummeringssamtalen med kontrolløren	IA	5,3
Kontrollørens faglige kompetanse	5,3 (5,4)	5,1
Kontrollørens disponering av tiden	5,3 (5,4)	4,1
Kontrollørens vennlighet og imøtekommenhet	5,5 (5,5)	5,1
Ønske/behov for råd og veiledning fra kontrolløren?		
Andel som svarte ja	53%	50%
Blant dem som svarte ja: I hvilken grad synes du kontrolløren bidro med gode råd og veiledning	5,2 (5,3)	4,7
Praktisk gjennomføring av kontrollen		
Digital gjennomføring	4,9 (4,9)	5,5
Microsoft teams som samhandlingsverktøy	4,9 (4,9)	5,3
Totalvurdering av kvalitetskontrollen	4,9 (5,0)	4,3

7. Regnskap

Regnskapet for kontrollvirksomheten viser at inntektene fra årlige kontrollavgifter utgjør 8.556.000 kroner i 2023. Dette er litt ned fra 2022 da tallet var 8.760.000 kroner. Med økt antall etterkontroller har inntektene fra dette økt tilsvarende til 737.000 kroner i 2023, mot 652.000 kroner i 2022.

Færre møter enn året før gjør at honorarene til kvalitetskontrollutvalget er redusert fra 733.000 kroner i 2022 til 554.000 kroner i 2023. Honorar fra kontrollørsamlingen er inkludert her.

Kontrollørsamlingen i august 2023 kostet 1 million kroner mot 813.000 kroner i 2022.

Honorar til kontrollørene har i 2023 økt til 5.187.000 kroner fra 4.238.000 kroner året før. Dette skyldes i hovedsak flere kontroller, men også økt timesats fra 910 til 955 kroner og det ekstra honoraret på 2T for kontorkontroller (jf. punkt 4.1).

Kostnad per kontroll, ekskl. administrasjonskostnader, beløper seg etter dette til 16 TNOK i 2022 mot 13 TNOK året før.

Administrasjonskostnader utgjør 2.653.000 kroner, basert på estimert tid på dem som er direkte involvert i arbeidet. Det ligger på samme nivå som i 2022.

I sum viser regnskapet et negativt resultat for kontrollvirksomheten i 2023, med et underskudd på 102.000 kroner. I fjor gikk regnskapet i pluss med en million. Merk for øvrig her at det i kostnadene ikke er allokert IT-kostnader eller andel av andre felleskostnader som husleie mm. til kontrollvirksomheten. Det gjelder både for 2023 og 2022.

Fullstendig regnskap er vedlagt.

8. Avslutning

Kontrollresultatene for 2023 viser for andre året på rad en negativ utvikling for ordinære stedlige kontroller, mens etterkontrollene har en liten oppgang. Resultatene fra kontorkontrollene er svakere enn for de stedlige, men vesentlig bedre enn året før. Blant alle som blir tatt ut til ordinær stedlig kontroll et år, er det omtrent 95% som består enten etter førstegangskontroll eller etterkontrollen (jf. punkt 5.5.2). Det er et svært godt resultat. Målet er at flere er på godkjent-nivå allerede ved første kontroll.

Hovedgrunnen til svakere resultater sammenlignet med årene før 2022, er mangler i oppfølgingen av kravene i hvitvaskingsloven og strengere vurdering i tråd med Finanstilsynets hvitvaskingsstilsyn. Dette taler for ytterligere forsterking av tiltak på området, både gjennom informasjon, opplæring og videreutvikling av hjelpemidler. Høsten 2023 ble det lagt ut ny hvitvaskingsrutine i KS Komplet, tilpasset de forventningene som fremkommer av Finanstilsynets rundskriv 4/2022. Rutinen er også fulgt opp med informasjonstiltak og kurs. Målet er at dette i sum bidrar til forbedret etterlevelse, som i neste omgang får positiv effekt på kontrollresultatene.

I tillegg til hvitvaskingsregelverket rettes det også informasjons- og kurstiltak mot andre ofte forekommende feil som avdekkes gjennom kontrollen. Blant annet arrangeres det et eget webinar i mai med dette som fokus.

For kontrollsesongen i 2024 vil det bli gjort tilpasninger i kontrollskjemaet som følge av at overgangsåret vedrørende implementering av ny regnskapsførerlov og god regnskapsføringsskikk er over. Det innebærer full omarbeiding av kontrollområdet som omhandler kvalitetsstyring i foretaket, samt nytt oppdragskontrollskjema.

Tidligere har det vært felles foretakskontrollskjema for stedlige kontroller og kontorkontroller. Disse vil nå bli differensiert slik at kontrollen av de aller minste foretakene blir bedre tilpasset virksomhetens art og omfang. For å håndtere dette må det også gjøres tekniske endringer i systemløsningen.

Målet over tid er å tilrettelegge for mer risikobasert tilnærming i kontrollvirksomheten. Den nevnte differensieringen av kontrollskjema er en del av dette. Ytterligere risikotilnærming må skje stegvis over tid, da både metodikk og systemløsning må følge med. Det trengs også et solid beslutningsgrunnlag, hvor vi vil jobbe med både analyser og prediksjonsmodeller. Vi er i dialog med Finanstilsynet om retningen, og det ventes inntatt som prinsipp i ny revidert samarbeidsavtale. Nye løsninger i kontrollopplegget må i alle tilfeller forankres hos dem, i samsvar med retningslinjene for kontrollsamarbeidet.

Det har i løpet av 2022 vært gjennomført veiledning blant flere av medlemmene som får etterkontroll. Kvalitetskontrollutvalget vil framover fortsatt oppfordre til å benytte denne tjenesten.

Like viktig som opplæring og veiledning til kontrollobjektene, er det å beholde og skaffe nye kompetente og egnede kontrollører. Det er [søkt etter nye kontrollører](#) (publisert på hjemmeside og i nyhetsbrev), med frist 16. mars om å melde interesse. Alle søkere blir individuelt vurdert. Det forventes at kontrollørene sørger for faglig kompetansebygging selv, men det vil også være oppmerksomhet på særlige områder på den årlige kontrollørsamlingen i tillegg til trening i selve kontrollørrollen.

Oslo, 23. april 2024

Astrid D. Tveter (sign)
Leder

Martine Aas Dale (sign)

Per Hasselgård (sign)

Sayed Zahir Nasir (sign)

Tom Peder Jakobsen (sign)

Hanne Opsahl (sign)
For administrasjonen